

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Foia apare în fie-care Sâmbătă.

Unirea

Foia bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie-care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foia se adresează la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul I.

Blași 26 Septembrie 1891.

Numerul 39.

Frații preoți din Ungaria și limba română.

S'au scrisu nu numai odata prin foile noastre politice tânguirii, că preoțimea noastră din părțile ungurene ar' cultivá puțin limba românescă, ma că prin casele unor preoți limba românescă ar fi eschisă mai cu totul din conversațiune.

E cu puțință, că lucrul nu va stá chiaru așa de rău, cum este descrisú câte odată de unul sau de altul. Pentru aceea însă faptul nu se pôte negá, că unii din frații preoți din părțile ungurene ar' trebui să fie multu mai tari în limba românescă, decât cum suntú în adevărú.

Recunoscemú bucurosú, că preoțimea noastră din unele părți ungurene față cu progresul în limba românescă se află în împrejurări multu mai grele ca preoțimea din Ardealú și Bănatú cu excepțiunea pôte a preoțimii din Sécuime. Căci mai întâiú cei mai mulți din frații nostri preoți din Ungaria și-au făcutú studiile elementare și medie în școle străine, unde pôte că din limba românescă chiarú nimicú n'au învățatú. Asemenea studiile teologice și-le-au făcutú în seminare, în cari limba de conversare sau de locú nu este cea românescă, sau numai în măsură fórte mică. Căci dacă deschidemú p. e. șematismele diecesei de Oradea mare, atunci observámú, că clerulú diecesei acesteia se cresce prin seminare, unde limba română nu se cultivá de locú, cum este seminarulú latinú de Oradea-mare, Satmarú și celú grecescú din Ungvár. De abia în șematismulú din 1890 aflámú, că se mai crescú unii clerici și în seminarulú clericalú din Blașiú, ceea ce mai înainte nici cândú nu s'a întâmplatú, cu tóte că noi credemú, că toți clericii de Oradea-mare, cari se crescú în Satmarú și Ungvár, din ori ce punctú de vedere ar' puté fi crescuți multu mai bine în seminarulú din Blașiú, după ce acestú seminarú de presente dispune de destule localități, érá de altá parte scimú securú, că Escelența Sa Preasântitulú Mitropolitú primesce în seminarulú clericalú din Blașiú bucurosú tineri pentru diecesa Oradei-mari.

În atari împrejurări nu este mirare, că destui preoți din părțile ungurene nu suntú destulú de tari în limba română. Chiarú pentru aceea ne cuprinde mirarea, că pentru preoțimea din părțile aceste, deși s'a făcutú totú-deauna multu cu scopulú, ca să-și câștigue cunoșcințe teologice frumoșe, totuși pentru cunoșcința limbei române nu s'a făcutú, ce

ar fi trebuitú să se facá, cu tóte că fără de limba română poseđută cum se cuvine în vorbire și scriere, nu scimú ce folosú pôte avé poporulú nostru din tóte cunoșcințele teologice ale clerulú sêu!

Dauna, ce o suferé biserica noastră, cândú preoțimea pre undeva nu este destulú de deștrá în manuearea limbei române, este de totú mare. Căci mai întâiú dacă unú preotú românú nu poseđe limba română deplinú, atunci nici nu o vorbesce bucurosú chiarú nici în familie. Ma nici nu cetesce bucurosú nimicú românesce, cum dovedesce împrejurarea, că mulți din preoții aceștia cetescú mai bucurosú „Magyar Allam“-ulú decâtú o fôe românescă bisericescă de principii catolice pôte mai corecte ca cele din „Magyar Allam“. De aci urméză apoi ca unú ce firescú, că nici nu se interesezá de limba română la poporulú sêu. Și așa după esemplulú preotulú începe și poporulú a nu se mai folosi de limba românescă, până ce și-o perde cu totulú. Cândú și-o a perđutú însă, atunci nu-i mai trebuie în cele mai multe casuri nici biserica noastră. Nu trece însă de comunú la romano-catolici, ci la calvini, cum se vede acésta chiarú și în Ardealú în Sécuime, unde Românii, cari și-au perđutú limba, cei mai mulți s'au făcutú și se facú calvini și unitari. Și noi suntemú convinși, că acésta sôrte le așteptá și pre multe parochii din diecesa Oradei-mari, ma chiarú și pre parochia dela episcopie, dacă de timpuriú nu se vorú luá în părțile aceste măsurile de lipsă pentru susținerea și cultivarea limbei române în clerú și poporú, și prin aceea pentru conservarea bisericeii noastre.

Spre scopulú acesta credemú noi, că ar fi fórte de doritú, ca diecesa noastră de Oradea-mare să-și aibá seminarulú sêu clericalú, în care să se cultive cum se cuvine limba românescă. Noi credemú, că cu banii aceia, cu cari se susținú clericii diecesei acesteia prin atâtea seminare străine, s'ar puté susține în cea mai mare parte și unú seminarú domesticú în Orade.

Dacă însă acésta din unele cause astáđi nu e cu puțință, atunci ar fi de doritú, ca cuocasiunea primirii la teologie baremú tinerii, cari nu suntú destulú de tari în limba română, să se trimitá spre studiarea teologiei în seminarulú din Blașiú, de cumva nu se potú trimite aci toți. Celorú ce o poseđu însă și se trimitú în seminare străine, încă să li-se lege de inimá, ca în cei 4 ani să-și dea

tótá silința spre a progresá câtú se pôte mai tare în limba românescă. Și ca spre acésta să se impulpe și mai tare, ar fi de doritú, ca înainte de ordinare fie-care clericú să fie supusú unui esamenú rigorosú din limba română, érá încátú vre-unulú după ordinare ar depune și esamenulú prosinodalú, între obiectele esamenulú acestuia să se íea și limba română.

Mai greú stá lucrulú cu preoțimea aplicată deja prin parochii. Preoțimea acésta altcum vrednicá, despre a cărei inimá nobilá față cu biserica și națiune nu ne îndoimú nici câtú de puținú, și-ar câștigá unú dreptú însémnatú la stima bisericescă și naționalá, dacă s'ar îngrigi, ca celú puținú descendenții sêi să nu mai suferé, de ce a suferitú ea, și celú puținú aceștia să fie perfecti în limba română. Mijloce spre ajungerea scopulú acestuia existú destule. Și anume mai întâiú introducerea limbei românesce ca eschisivá limbá de conversare în familie. După aceea creșcerea fiilorú celú puținú în clasele superioare în școle românesce, érá a fetelorú baremú doi sau trei ani în vre-o școlá română de fete, de cari deși nu avemú încă destule, dará totuși avemú. Mai pre susú de tóte însă infiltrarea iubirii limbei române în copii încă de micuți. Acésta însă nu se pôte, până cândú în casa unui atare preotú nu întâlnesci nici o fôe română, ci totú străine. Lipsa nu pôte figurá în casulú acesta ca scusá. Căci de o parte preoțimea ungurená este multu mai bine dotată ca cea din Ardealú, érá de altá parte foile bisericesce provinciale totú-deauna în casú de lipsă a fostú iertatú a-le prenumerá din cassa bisericeii.

Până la reactivarea Mitropoliei de Alba-Iuliá între noi și frații din Ungaria a fostú fórte puținá legăturá. Astáđi însă formámú cu toții la olaltá unú corpú, o provincie mitropolitaná română unitá. Legătura credinței și a iubirii numai nu este de ajunsú, dacă voimú, ca biserica noastră să-și pótá implini sublima ei chemare în națiunea noastră. Trebuie să ne unescá și aceeași iubire față cu limba noastră românescă, carea e limba bisericeii noastre, fără care și biserica noastră e perđutá. Dicemú dará din o inimá plină de iubire fraților nostri dulci și preaiubiți de dincolo de Délulú Craiului: credința catolicá și limba română, credința și limba lui Clain, Aronú, Dragoșú și Vulcanú să ne unescá ast-felú, câtú nici porțile infernului să nu ne pótá despărți!

Dreptate administrativă. — Maiestatea Sa Preagrațiosul nostru Rege apostolic cu ocaziunea petrecerii Sale în Bistrița a dăruit 2200 fl. pentru scopuri filantropice. Acum aflăm, că organele noastre administrative au împărțit suma aceea în chipul următor: 600 fl. pentru fondul săracilor, 400 fl. pentru fondul spitalului comitatensu, 300 fl. reuniunii femeilor evanghelice din Bistrița pentru grădina de copii, 200 fl. pentru grădina de copii ungerescă din Bistrița, 300 fl. fondului orfanalor orașenesc din Bistrița, câte 100 fl. reuniunilor de femei romano-catolice și israelitice, câte 50 fl. lucrătorilor germani și magiari, și 100 fl. pompierilor voluntari din Bistrița.

Etă dară, cum respectă organele administrative intențiunile părințesci ale Maiestății Sale. Reuniuni unguresc, săsesc și israelite au primit din darul Maiestății Sale câte o parte. Numai Românii sunt trecuți cu vederea. Pentru ce? Pentru că dora Românii nu au lipsă? Nu știu domni dela administrație, că Românii gr. cat. din Bistrița chiar acum voesc să-și cumpere o biserică, și nu au bani? S'au dora Românii sunt atât de puțini în Bistrița, câtă nu merită să fie luați în considerare? Noi șim, că în 31 Decembrie 1890 numărul Românilor din Bistrița a fost 2380. Sau dora în fine Maiestatea Sa n'a voit, ca și Românii să fie împărțiiți din darul său? Acesta de sigură nici organele administrative din Bistrița nu vor îndrăzni să o susțină fără a vătămă sentimentele părințesci ale Maiestății Sale.

Ce e dar' la mijloc? Nimica alta decâtă că pre Români trebuie batjocoriți și asupriți. Atragem atențiunea domnului ministru-președinte la această nouă nedreptate, ce să face Românilor din partea organelor administrative, și cerem dreptate!

Aniversarea de 100 de ani a nașterii lui Széchenyi. — Cultul lui Kossuth, care în „națiunea alcătuită de stat” ȳa dimensiuni totu mai mari, se vede, că începe a pune pre gânduri și pre guvernă, care până acum a stată cu mâinile în sină și s'a uitat. Se teme însă guvernul și acum, să lovescă de-a dreptul în cultul acesta, ca nu cumva lovitură să se întorcă îndreptă și să-l lovescă pre el. De aceea a aflată cu cale a alergă la un altă expedientă spre a mai stămpără încâtva entuziasmul pentru Kossuth. Expedientul acesta este, că cultul lui Kossuth voescă să-și pună un contrapondu prin cultul lui Széchenyi.

Ștefan Széchenyi s'a născut în Viena la 21 Septembrie 1791, va să dică înainte de această cu 100 de ani. Împrejurarea această ȳa inspirat dlu Ministru de culte și instrucțiunea publică idea de a dá un circulară către inspectorii de școle, în care își exprimă dorința, ca tinerimea să serbeze aniversarea de 100 de ani dela nașterea acestui „mare reformator”, pentru ca prin aceea tinerimea să se împinteneze la virtuți patriotice și cetățenesci.

Acum ce ne atinge pre noi, putem să dicem, că pentru noi din un punctă ore care de vedere este totă una, ore închină-se Magiarii la Kossuth sau la Széchenyi. Și unul și altul în anii de grea cercare pentru noi ne-a fostă inimic; și unul și altul a lăcomit atunc la contopirea noastră în națiunea magiară. Deosebirea între ei zace numai în mijlocele, ce au voit să le folo-

sescă spre stămpărarea lăcomiei acesteia prin contopirea noastră. Kossuth eră sanguinic, și mijlocele lui eră drastice. Széchenyi eră flegmatic, și mijlocele lui eră încetișore. Kossuth eră violent, Széchenyi însă eră prudent. Scopul însă le eră același.

Precândă însă sanguinicul Kossuth până în celea mai adenci bătrânețe a rămas sanguinic și fantasticul din tinerete, care și aci, cândă e de 88 de ani, mai visază o Ungarie unitară în privința limbii și o Ungarie deplină despărțită de Austria, pre atunc Széchenyi îndată după catastrofa dela 1848 și-a venit în ori și s'a pocăit pentru ideile sale ca fiul cel răcit, ma și-le-a și recunoscută cu o francheță, ce nu mai lasă nimic de dorit. O face Széchenyi această în o epistolă îndreptată la 7 Septembrie 1850 către secretarul și amicul său Anton Tasner. Epistola această lungă timpă a fostă ascunsă, și numai în anul acesta a fostă publicată întâia oră.

Ca cetitorii nostri să-și potă face o idee ore-care despre Széchenyi cel pocăit, lăsam să urmeze aci vre-o câteva sentințe din epistola această remarcabilă:

„Eă suntă,” dice Széchenyi în epistola această, „fiul acela ală cabalelor, care ca servitor ală diavolului am vindută poporul magiar din literă în literă deul rațiunii. Poporul acesta minunat ală Ungariei s'ar află astăci în flăoarea cea mai frumoasă, dacă n'ași fi fostă eu, și dacă l'ași fi lăsat de sine. Kossuth și cealaltă suntă toți nevinovați, pentru-că totă ce au făcută ei, au făcută în bulgăiea frigurilor, ce le-am ațitată eu în ei. Eă, fiul minunatului Francisc Széchenyi, nepotul lui George Festetics, eă am făcută această. Dacă țera ar fi progresată încetă mai departe mână în mână cu guvernul, cu dinastia această atât de virtuoasă și atât de bună, dacă și-ar fi păstrată constituțiunea, și n'ar fi denegată simpatia sa Austriacilor, și în loc de a face atăta politică, ar fi perseverat și mai departe pre cărarea filantropiei, dacă nu s'ar fi dimisă în nice o luptă pentru limbă, atunc astăci „extra Hungariam non fuisset vita”. Ce este dară de făcută? Sau a se rugă, sau a se impușcă. Eă dicem atunc: *Ungaria nu a fostă, ci va fi; da, în adevăr, va fi pentru Jidovi. . . . O, este teribil! Eă le vedă astăci tôte limpede. . . . Și dacă cugetă, că eă, eă, eă. . . . suntă cauza la tôte, și acum în loc de a merge la ai mei, încă fiindă pre pământ, cadă în iad cu trupul încă viu, și că cel mai prostă mai bine a nimerită ca mine, ca mine, care am perdută totă, ce merită osteneala: odihna sufletului și fericirea, o atunc mărtea, însă mărtea eternă ar fi un dar ală Dumneșului.”*

Cu greă credem, că Escelența sa ministrul Csáky a reflectat la confesiunea această proprie a „marelui reformator” Széchenyi, cândă a dată circularulă amintit. Cu deosebire cu greă credem, că a reflectat la pasagiulă, în care „marele reformator” vorbește de nefericirea cea mare, ce a venită preste țera din „luptă pentru limbă” înscenată de el. Dacă însă a reflectat la aceste, atunc n'amă avé nimic în contră, dacă dlu Ministru ar mai dá un circulară, în care ar dispune, ca epistola această alui Széchenyi să se cetescă în fiecare an în 21 Septembrie în tôte școlele magiare.

Revistă bisericescă.

Roma.

Abia au părăsit Cetatea eternă peregrinii Spanioli în număr de 600, și au și începută a sosi trenurile separate, cari au adus la peziorele Vicariului Domnului Christos deosebitele grupe ale marelui peregrinaj francez de 20,000 de persoane, cari grăbesc la Roma, pentru ca să arete recunoștința loră fișcă față cu Capul Bisericii, carele în enciclica Sa din urmă atât de admirabilă a desfășurat mijlocele, prin cari are să se deslege cestiunea lucrătorilor. Peregrinajul e compusă aprăpe exclusiv din lucrători. — Peregrinii suntă așezați parte în Vatican, parte în Seminarile din Roma. Viptul ilu primesc în vastele sale din Vatican.

Manifestațiunea această a iubirii fișcă din partea lucrătorilor simpli are un caracter de o intimitate, care răpesc și inimele contrariilor, dovedind încă odată divinitatea Bisericii catolice.

Vorbirea arhiepiscopului din Agria.

Vorbirea arhiepiscopului Samassa, asupra căreia ne-amă vedută necesită a ne pronunță și noi în numărul trecut ală foil noastre, formeză obiect de critice și în foile catolice din străinătate. Foile din Germania mai ales sunt indignate. Făea principală a catolicilor germani „Germania” și pre urma ei tôte celealalte foi catolice vedă în vorbirea Monseniorelui Samassa o *rebeliune* deschisă în contra auctorității supreme bisericesci și un servilism deositor față cu omnipotența ministerială. Totă în acestă înțeles vorbesc și foile catolice franceze, și tôte își exprimă mirarea și durerea asupra lucrurilor religioase din Ungaria, unde poziția clerului catolic de ritul latin în privința materială este cea mai favorabilă, și unde prin urmare catolic ar' pută să-și valideze tôte drepturile, ce le competă.

†

Cardinalul Rotelli.

În zilele trecute a repausat în Roma Cardinalul *Aloysiu Rotelli* în etate de 58 ani. Aloysiu Rotelli fu născut în Coriano lângă Perugia. După absolvarea studiilor filosofice și teologice a funcționat ca profesor în Seminarul din Perugia. În acestă oficiu l'a cunoscut Pontificul actual, pre atunc Arhiepiscopul în Perugia. Sânția Sa apreiând distinsele calități ale acum defunctului, l'a numit în anul 1878 episcop de Montefiascone, eră mai târziu cu 4 ani delegat apostolic la Constantinopol. La anul 1887 arhiepiscopul titular Mgr. Rotelli a fost numit nunțiu apostolic la Paris, unde s'a distins prin tactul și inteligența Sa. În Iuniul anulă curentă a fost înălțat Mgr. Rotelli la demnitatea de *Cardinal*, și acum după un morbu scurt, încă în deplină virtute, cândă biserică putea să aștepte dela inteligența sa multe și folositoare servicii, este cadavru. Bi-

serica întrégă deplânge mórtea regretatului cardinal, érá Sântia Sa pre unul dintre cei mai credincioși consilierii ai Sêi.

În veci amintirea lui!

Revistă politică.

Afaceri interne.

Ministrii Szápáry și Wekerle au trecut în Viena, unde au luat parte la consiliile ministeriale comune, ce s'au ținut sub presidiul ministrului de externe conte Kálnoky și mai târziu a Maiestății Sale. Obiectul acestor consilii l'au format propunerile acelea, ce voru avé să se desbată în delegațiunii, și mai alesu budgetul armatei. Se dice, că ministrul de război ar fi pretinsu o urcare de spese de 19 milioane la an, dară că în urma opozițiunii, ce l'au făcut'o amendoi ministri de finanțe Steinbach și Wekerle, ar fi cedat în multe. Ast-felú deci se asigură, că urcările, ce se voru face, nu voru conturbá echilibrul financiaru în modú mai însemnatú, și că deficitul va fi aprópe nulú. Este însă totuși sigurú că deficitul totú va fi, și așa érá vomú ajunge în era fericită a budgetelorú cu deficitú.

Ministrul de justiție Szilágyi a convocat o anchetă de juristi, cari au desbătut proiectul celú nou de lege penală, pregătitu de judele Schedius, și care va fi prezentatú Camerei în timpul celú mai scurtu. Sperămú, că multe din anomaliiile vechiei legi voru fi șterse în cea nouă.

„Ardealulú malcontentú.“

Fóea „Allgemeine Zeitung“ din München publică o corespondință din Ardealú, care merită tótă atențiunea nóstră. În aceea se arétă importanța Ardealului din punctú de vedere strategicú, și lipsa de a-lú întări prin fortificațiunii, dară mai alesu prin mulțămirea locuitorilor. Și arétă mai departe, câtú de importantú este elementul românescú în Ardealú, câtú de periculosú póte să fie elú în casú de războiú. Corespondentulú combate apoi politica de desnaționalizare urmată de Tisza, și accentuează lipsa de a împacă pre Români, ceea ce este și intențiunea contelui Szápáry, dice totú corespondentulú.

Germânia.

Împératulú Wilhelm a asistatú în zilele trecute la manevrele corpului IV de armată, cari s'au ținutú în Turingia. Din incidentulú acesta municipiulú din Erfurt a datú unú banchetú în onórea împératului. La acelu banchetú împératulú a rostitú unú toastú, în care a revocatú în memoria celorú presentí, că chiarú în Erfurt a umilitú Napoleonú I. pre Germáni, și că totú în Erfurt a conceputú strămoșulú împératului idea de résbunare în contra Francesilorú. După versiunea foii berlíneze *Die Post* împératulú ar fi numitú pre Napoleonú „parvenitú corsicanú“, după versiunea oficiósă însă împératulú a díșu „cuceritorú corsicanú“. Fiindú-că versiunea foii *Die Post* a ajunsú mai curéndú la cunoștința publică decâtú versiunea oficiósă, toastulú împératului a produsú unú resensú enormú

mai alesú în Frânciá, și foile au începutú să agiteze în contra Germaniei. În Paris s'au întimplatú demonstrațiuni sgomotóse antigermáne, și spiritele nici până acum nu s'au liniștitú, cu tóte că după textulú oficiósú toastulú nu mai are caracterú atâtú de ofensivú. Altcum și împératulú Germaniei ar puté să fie mai precautú în espresiuni, mai alesú cândú e vorbă de cestiuni atâtú de delicate, cum a fostú și cea atinsă în toastú.

Anglia.

Foile angleze aducú scirea, că ministerulú de externe din Anglia va face propunere puterilorú europene, ca tóte împreună cu puteri armate să pășescă în contra Chinezilorú, fiindú-că aceia vatémă tóte drepturile și convențiunile internaționale, necruțândú nici averea nici vieța Europeanilorú. Anume dintr'unú raportú alú plenipotențiațilorú diplomatici alú puterilorú din Europa se vede, că Chinezii comitú cele mai neauđite abuzuri față cu Europeanii. Acum și foile franceze pledéză pentru o acțiune comună a puterilorú europene în contra Chinezilorú, și nu e eschisă posibilitatea, că preste vre-o lună două vomú avé unú războiú cu China.

Corespondințe.

Manevrele militare în Bistrița.

(Raportú specialú altú „Unirii“.)

Gherla, 16 Sept. 1891.

Ca întregire la scrisórea mea de erí mé grábescú a Vê încunoscință, că erí înainte de améđi s'au terminatú manevrele militare cu succesú fórté bunú, ceea-ce servese spre lauda soldațilorú români, cari au formatú maioritaea trupelorú manevrante. Asérá Maiestatea Sa a plecatú la Timișóra între aclamațiunile călduróse ale populațiunii. Stradele, pre unde a trecutú spre gară, au fostú splendidú iluminate, ér gara înotá în o mare de lumină electrică produsă numai cu ocasiunea acésta.

În Bistrița se susține cu tótă tária faima, că însu-și Maiestatea Sa ar fi dispusú, ca primarulú orașuluiú să-lú salute în limba germană cu ocasiunea primirii deputațiunilorú dela 13 Septembrie, ceea-ce a făcutú o impresiune fórté plăcută asupra locuitorilorú Sasi, și fórté neplăcută asupra șovinistilorú magiari, cari nu s'au așteptatú la așa ceva. Ar' trebuiú însă să scie șovinistii, că Maiestatea Sa este părintele tuturorú popórelorú din monarhia austro-ungară și nu numai alú unuí singurú poporú.

Asupra mea a făcutú Bistrița impresiunea unuí orașú, care din punctú de vedere românescú progreséză cu pași repeđi.

În anulú 1848 se aflau în acestú orașú numai patru până în cinci sute de locuitori români, cari nu aveauú nici casă, nici măcarú o palmă de pământú, pentru-că nu le erá iertatú să aibă. Ei toți tráiau ca servitori la Sasi.

După 1848 populațiunea românescă a începutú să se înmulțescă și să cuprindă totú mai multú terenú. După conscripțiunea anulú trecutú se află în Bistrița 2380 de suflete de Români, cari forméză circa 500 de familii. Aceste mai tóte au casă proprie în orașú și proprietate pre hotarulú lui. Ceea ce vëndú Sașii, cade de comunú în mânilé Românilorú. Casele

Românilorú suntú tóte din materialú solidú și fórté frumoșe, și deși suntú situate în suburbii, totuși este speranță, că Români vorú cuprinde pre încetulú și părțile centrale ale orașului, unde deja suntú câteva case românesce, cum suntú cele din strada lemnelorú, cari forméză proprietatea bravuluiú avocatú românú Gavrilá Manú.

Români se ocupă mai virtosú cu agricultura, mulți facú cărămiđi și țigle, ér zidarii suntú mai toți Români, între cari aflămú chiar și întreprindători fórté harnici, cum este d. e. Ioanú Sasú, care a ziditú casele avocatului Manú.

Poporațiunea românescă din Bistrița este, — afară de vre-o cincideci de suflete, — tótă gr. cat. Și-a edificatú cu mari jertfe casa parochială și școla spațioșă, în care funcționéză doi învățători. Și acum Români nostri se silescú a-și edifica biserică nouă, dacă nu le va succede a cumpérá spre scopulú acésta biserică catolică a Minorilorú, cari voescú se le-o vîndă.

Inteligența românescă încă este binișorú reprezentată în orașulú Bistrița. Avemú adevăc acolo 4 advocați fórté zeloși, 2 juđi și unú subjuđe de tribunalú și mai mulți oficiali subalterni.

În anulú 1888 s'a înființatú institutulú de creditú și economii „Bistrițana“, care sub direcțiunea avocatului Manú face frumoșe progrese. Din raportulú anulú curentú se vede, că acestú institutú se silescé a promová și instrucțiunea poporală, dândú premii docențilorú, cari vorú arétá mai multú progresú în școlele de pomăritú, și procurândú recușite necesarie pentru școlariiú sêraci. Atâta despre Bistrița, în care Români au mare viitorú!

Astăđi am vêđutú pre Escelența Sa Dlí Mitropolitú Dr. Ioanú Vancea în Gherla, unde petrece ca óspe alú Ilustrității Sale Domnuluiú episcopú Dr. Ioanú Szabó. A cercetatú Seminarulú diecesanú, preparandia românescă gr. cat., și a visitatú tóte localitățile reședinței episcopescé, care din casă închiriată s'a prefăcutú în proprietate inalienabilă episcopiei de Gherla. Domneđeș se ajute și mai departe causei bisericee și națiunii nóstre!

Raport.

Maiestatea Sa în Timișóra.

Timișóra în 17 Septembrie 1888.

Maiestatea Sa Pregrațiosulú nostru Rege Apostolicú a sositú în capitala Bánatuluiú Mercuriú diminóță, în 16 Septembrie, la órele 9, după ce Marți sérá pre deplinú satisfăcutú a părăsitú Ardealulú. O mulțime nenumérată se îndesua pre strade, mai alesú în apropierea stațiunii, unde așteptau și autoritățile. După vorbirile de binevenire, la cari a răspunsú și Maiestatea Sa, cortejulú s'a îndreptatú la palatulú episcopuluiú latinú, unde l'a bineventatú pre Monarchú episcopulú Desewffy.

La 10 óre s'a începutú primirea deputațiunilorú în ordinea îndătinată. După deputațiunea cleruluiú latinú a intratú deputațiunea cleruluiú nostru, condusú de ilustrulú nostru Archiereú Dr. Victorú Mihályi, care a salutatú pre Maiestatea Sa cu următórea preafrumósă vorbire:

„Maiestatea Vóstră împératescă și apostolică regescă! Preagrațiosulú nostru Domnú!

Credința neclătită de supuși, întărită prin sentimentele nóstre de grațitudine, ne încurájéză a ne presentá înaintea Maiestățiiú Vóstre aici, între zidurile cetății libere regescé

Timișoara. Antecesorii credincioșilor conduși de clerul diocesei gr. cat. a Lugosului și-au recăștigat drepturile cetățenești în urma învingerilor, ce le-au reportat armatele glorioasei Case domnitoare. Credincioșii actuali ai diocesei însă au de a mulțami îngrigirii apostolice a Maiestății Văstre condițiunile cele mai însemnate a dezvoltării lor religiosomorale. Maiestatea Văstră prin această cercetare condescendentă Vă îndurați a da un impuls industriei noastre provinciale.

În sincera noastră încredere cu supunere ne rugăm: să se îndure Maiestatea Văstră a lua sub scutul său cel preafalt și pentru viitor biserica noastră, care prin sublimale sale fevături propagă sirguința și sfințește ori ce lucru. În menirea noastră sântă cu zel neobosit ne vom sili a ne face vrednic de grația apostolică regescă, și împreună cu credincioșii noștri vom ruga neîntrerupt pre Domnul ostirilor, ca Tronul Maiestății Văstre să fie încunjurat de glorie stătornică, binefacerile domniei să se lățească preste patrie, să protégă Casa Domnitoare și se Vă țină îndelung, pentru fericirea și binele nostru al tuturor.

La această vorbire apostolica Maiestate a răspuns:

„Cu deosebită mulțămire primesc expresiunea de supunere și alipire credincioasă a clerului diocesei gr. cat. a Lugosului. Conșacrați și de aici încolo toate puterile Domnelor văstre pentru binele biserice și al patriei, în care lucrare puteți conta totdeauna la simpatia și bunăvoința mea părintească.“

Deputațiunii clerului român gr. or., conduse de episcopii *Meșianu* și *Popea*, a răspuns Maiestatea Sa:

„Mă bucur foarte mult, că petrecându aici ați profitat de ocaziune și Dvăstră pentru a vă prezenta înaintea mea. Expresiunea credinței neclătite a Dvăstre o primesc cu mulțămire și promit, că voi sprigini totdeauna interesele bisericești ale Dvăstre, a căror îngrigire zelosă vă-o recomand cu tot deardinsul.“

După primirea deputațiilor a urmat dineul de gală tot în palatul episcopesc, la care a fost invitat și episcopul nostru, precum și episcopul Caransebeșului.

După dineul Maiestatea Sa a vizitat expoziția, exprimându-și deplina Sa mulțămire și apoi între urările mulțimii a mers direct la gară, de unde cu tren separat a călătorit la Miramare, ca să cerceteze pre Maiestatea Sa Regina. **Corespondentul.**

Sat-nou de sus (Diec. Gherlei) 5 Aug.

Multu Onorată Redacțiune!

Referitor la respectarea legii din 1868 așa numită despre „egala îndreptățire a naționalităților“ vă trimit un specimen, ca publicul cetitor să fie convins în continuu, că legea numită nu este bună de alta, decât ca prin dusa să fie sedusă opiniunea publică, din străinătate, că aici ar exista acea lege, cu care se fălesc atât de mult cercurile conducătoare.

Casul este următorul: Doi credincioși de ai mei, cari au luat de soții 2 surori, a căror avere eră pusă sub tutorat, — voesc, că acea avere liberată fiind de tutorat să o întabuleze de jumătate și pre bărbații lor, deci cer estras matriculară despre cununie, care în totă forma legală li-se și dă. Când

estrasele ajung în mâna judei regesc cercual, acela în afacerea acesta le dă următoarea rezolvire: Resoluțiune Nro. 985 (cărț. fond.). Înainte de rezolvirea meritorie a acestei cause în tenoarea ordinațiunii ministrului de justiție din 1888 Nro. 947 §. 11 este recercat Vasiliu Cherecheșu, că cele 2 estrase redactate în limba valahă și aici susținute să le traducă, prin Stoll Gábor not. publ. regesc plenipotențiat spre aceea, în limba magiară, și acele dimpreună cu traducerea autenticată în 15 zile aci să le susțină, că în cazul contrariu rugarea lui va fi respinsă. Despre ce Vasiliu Cherecheșu cu cele 2 estrasuri trebuie înștiințat. Baia mare 1891 Iunie 30 dela of. cărților fond. Alesandru Papp de Kápolnok-Monostor jude reg. m. p. L. S.

Primind poporeni mei această rezoluțiune ilegală venită îndată a-mi face cunoscut, că eu aș fi cauza, că dinșii nu pot dobândi întabularea averii, așa le-a spus D. Ioan Drumariu avocatul, care a fost încredințat cu cauza lor. Acusa este gravă, bieții omei în necunoștința lucrului cred, ce le-a spus avocatul, care este tot așa de pitic spre a apăra dreptul asigurat limbii române, care ar fi și limba lui, — ca judele, care odinioară în timpuri mai fericite a fost deputat dietal cu program național, și să dice, că ar fi fost bun român.

Vedându de altă parte, că prin actul ilegal se vatămă dreptul bisericei noastre, căci dacă astăzi se atacă scrisoarea dată prin oficiul bisericesc, mâne pte va fi atăcată limba vie, prin care se vestesc poporul român Evangelia mântuirii: deci din partea acestui oficiu, a cărui drept a fost vatămat și încă dehonestat și micșorat înaintea poporenilor, am susținut la șeful justiției următoarea rugare:

Nro. 38/1891 Excelentissime Domnule Ministru. „Nulla die sine linea.“ Abia trece o zi lăsată de Dumnezeu, în care noi Români din această țară să nu fim loviți de cătră așa numitele „auctorități legale“ în cele mai elementare drepturi cetățenești. Mii de casuri se întâmplă, în cari Românul e hăduț cu desconsiderarea drepturilor sale garantate prin lege, cari nu vin la cunoștința Escelenței Văstre. Ca să arăt, la ce stare am ajuns noi Români în statul acesta susținut și de noi, am anore a Vă prezenta sub un cas trist de cea mai flagrantă călcare de lege, comisă chiar de factori datori a respecta legea sancționată de Maiestatea Sa Regele Apostolic.

Casul este următorul: Doi credincioși ai mei vreți să-și reguleze pre cale legală afacerile sale de ereditate.

Spre acest scop au lipsă de estrase matriculare, cari la cererea lor se dau.

La oficiul meu parochial matriculele pre baza dreptului asigurat prin lege se redactază în limba română, după cum dispune legea din 1868 art. 44 §. 14. Comunele bisericesci fără vatămarea forurilor superioare bisericesci pentru conducerea matriculelor, cât și rezolvirea cauzelor bisericesci — după voință pot hotărî limba de conducere.

Comunele bisericesci în toate coaterile oficiose față de guvern și față de auctoritățile proprii pot folosi sau limba oficioasă a statului sau limba proprie de conducere.

Tot odată s'a estradat în sensul Înaltelor Ordinațiuni regesci, cari au valoare de lege.

„Conducătorii matriculelor sunt îndatorați a conduce fidel matriculele, și a-le

păstra cu grige. Sunt opriti a estrada cărțile originale, sunt însă îndatorați, dacă cineva are lipsă de datele aflătoare în acele, a estrada estrase proveđute cu subscrierea proprie și sigilul.“ (1769 Dec. 29 Nr. 33 ord. reg.)

„Sunt opriti la estradare de estrase a se abate dela cuvintele matriculei, numele propriu cât și conținutul celorlalte rubrici nu este concesă a le escrie în altă limbă, ci numai în aceea, în care sunt induse datele.“ (1771 Ord. Reg. Nr. 2628.)

Deci apriat este dovedit, că estrasele nu le pot da în mod legal în altă limbă decât în care sunt redactate matriculele.

În un stat administrat cu legalitate și dreptate nu imi pot nici închipui un paradox mai vătămător, decât ca un drept în mod evident asigurat prin lege să pot fi eludat prin interpretări false, sau și prin mai falsă aplicare a unor interpretări sinistre.

Dacă am eu drept asigurat prin lege de a-mi redacta matriculele în limba română;

Dacă legea mă opresce, să nu pot da altfel estrase valabile decât conform originalului:

Dela sine urmază, că forurile justițiare și administrative de jos până sus în virtutea acelor și legi eo ipso sunt obligate a respecta acele drepturi și a proceda conform acelor.

Asta o pretinde cea mai justă idee de corelațiune între drept și datorință.

(Ce ironie tristă pentru contramemorarul studenților magiari, în care cu emfasă se bucină în lume (pre pag. 33), că nicăiri în lume minoritățile naționale nu se bucură de asemenea drepturi ca în Ungaria. Ecă prin acest singur act se dovedesc că: „mentita est iniquitas sibi“ !)

Căci ce va urma din aceea, Escelentissime, dacă noi Români în justa apărare a drepturilor noastre asigurate prin lege vom urmă exemplul dat prin forurile de justiție și administrațiune, vom călca prescriesele legi, precum acele foruri le calcă în detrimentul moral și material a poporului românesc de dragul unei utopii!?

Las în aprețierea Escelenței Văstre, cât este de falsă apucătura D. Al. Papp kir. jbiró din Baia-mare, când în rezoluțiunea sa alăturată respingerea actelor legale le motivează cu o dispusețiune ministerială din 1888 Nr. 947 §. 11, — ca și când sensul acelor §§. ar pute să anuleze valoarea unei legi evidente sacționate de capul statului.

Esistă o ordinațiune ministerială din 25 Novembre 1888 Nr. 47,330, în care într'un cas analog se dispun următoarele: „Acea parte din rezoluțiunea judecătorei cercuale, prin care s'a pretins estradarea estrasului matricular în limba magiară, nu o pot aproba, că la comuna bisericescă gr. cat. din Seini pentru conducerea matriculelor și agendelor este stătorită limba română, matriculele se conduc în totă regula legală în limba română, prin urmare estrasele sunt a se estrada românesce.“ (A jbirosági határozat azon részét, melylyel az anyakönyvi kivonatoknak magyar nyelven leendő kiállítására kivántatott, nem helyeselhetem, mert a szinyérváraljai gör. kath. egyházközségnél az anyakönyvek vezetésére és ügykezelési nyelvül a román lévén megállapítva, az anyakönyvek szabályszerűen vezetettek román nyelven és ennél fogva a kivonatok is román nyelven állítandók ki.)

Așa dară este evident, că actul estradat de mine este legal, și prin urmare toate

forurile de justiție sunt datore a le primi în tocmă și a proceda pe baza lor, fără de nici o halucinațiune.

Pre baza celorlalte espuse rogu cu toată onoarea pre Escelența Vostă, ca să binevoiți a îndruma pe respectivul kir. jbiró, ca să respecteze legile sancționate și prin ast-felul de apucături să nu lucre spre păgubirea cetățenilor, cari susțin statul și pre dñsul. Fiind că poporeni mei sunt espusi la pagubă pentru procedura ilegală a judecătorului regesc, mi-am ținut de detorință patriotică a cere scutirea Escelenței vostre în favorul lor. Tăuții de sus comitatul Sătmariu 1891 Augustu 1. Alu Escelenței Vostre umilitu servu Ioan Costin preot gr. cat. m. p. L. S.

Despre rezultat voi trimite înscințare.

I. Costin,
preot gr. cat.

Africa creștină.

Vechea Africă a fost unu dintre focarele principale ale creștinismului; biserica din Alexandria rivalisă cu cea din Roma pentru numărul martirilor și alu doctorilor. Sântul Augustin a fost unu adevăratu luminar alu lumii; léganul vietii monachale a fostu Egiptul și Hippona. Dar abusul grației aduse preste aceste regiuni preacivilisate unu potop de barbarie, care duréză de aprópe două mil de ani. Când se depărteză omul de Dumnezeu, nici odată nu scie câtu timp va dură pocăința.

Se pare însă, că acum timpul pocăinței pentru Africa se apropie de sfârșit; pentru-că progresul religiunii catolice a luat acolo unu avântu precătu de mângăitor, pre atât de plin și de speranță. Puternic este mai cu semă acestu avântu în Statul Congo din centrul Africe. La cererea regelui Belgilor, care este totu odată și regele Congului. S. S. Pontificele Leon XIII a proclamat de curându pre P. S. Nepétata Fecióra Maria Maica lu Dumneșu de patrónă principală a Congului independentu.

În breva sa decretul respectiv Leon XIII admiră, câtu de lute s'a primitu lumina adevărului evangelic în acele regiuni vaste din centrul Africe, și speréză că se voru vedé și fructe abundante din acea séménță binefăcătoare. „Ei bine,” dice Sanctitatea Sa, „sperarea Noastră se întărește și se mărește, cându Noi vedem, că Regele Belgilor înțelege forțe bine, că isvorul originalu alu civilizațiunii se găsește în religiunea catolică, cându dñsul spriginesce propagarea ei printre popórele adause de curându la imperiul său, ast-felul încātu elu devine autorul acestei propagări, primindu de bună voe protectoratul ei. Sub aceste auspicii s'a întâmplat, că mai mulți Belgiani s'au înflăcărat, la esemplul regelui, de unu zel nou spre a creă în Africa o națiune catolică, și ast-felul începându opera salutară cu o inimă ardătoare, deja au implinitu lucruri mari, de cari noi și și felicităm cu totu dreptul.” Fie ca Maica Domnului, Ajutătorea creștinilor, să ducă întru deplină realizare aceste mari sperări ale Capului veditu alu Bisericei Fiului său!

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 alu „Unirii” din a. c.:

Au solvit. La „Cassa centrală” s'au primitu 4 fl. 20 cr. trimiși din Abafaiia propopiatul Reghinului, ca taxe pre a. c.

Invitare la prenumerațiune.

Cu începutul lui Octobru st. n. deschidem abonamentu nou la „Unirea”. Prețurile sunt însemnate în fruntea foii.

Onoratul publicu cetitoru a putut să se convingă din ținuta observată până aici de fôea noastră, că noi ne-am ninsuit a implini programul nostru, apărând în prima lină biserica și școlele, érá mijlocit tóte interesele poporului nostru în contra tuturor atacurilor. În viitor totu asemenea vom purcede, spunându-ne totu-deauna cu toată francheța convingerea noastră.

Ne rugăm deci de sprigină materială și morală. Suntem aprópe de finea anului, și încă avem o mulțime de abonamente neincassate. Considere-și fiecare abonatu de detorință a-și achită în timpul celu mai scurtu abonamentul, ca edarea și espedarea foii să nu sufere pedeci.

Avisăm tot-odată pre onorații nostri abonenti, că pentru anul viitor vom trimite fôea numai la aceia, cari voru solvi abonamentul anticipativ. Cu rezstanțe nu putem edă foi.

Redacțiunea și Administrațiunea
„Unirii”.

Noutăți.

Din diecesa Lugosului. Duminică în 20 a l. c. s'a întâmplat instalarea P. O. D. Beniamin Densuşan de canonicu cancelariu și P. O. D. Mihail Perianu de canonicu prebendat. Totu atunci Ilustritatea Sa P. S. D. Episcopu a conferit ordulu diaconatului clericului abs. Nicolai Voinu; érá în 13 a l. c. a sântit de preot pre clericulu abs. Ioan Ciomașu, dispunându-lu de administratoru parochialu în Beri, tractulu Cugirului.

Ilustritatea Sa P. S. D. Dr. Victor Mihályi în 17—19 a l. c. a avut de óspe pre Alteța Sa Archiducele Iosif, care a călătorit la Lugos spre a asistă la manevrele hoveșilor, adunați acolo în număr de 12,000. În 17 la 1 óra p. m. Ilustritatea Sa a datu unu prându diplomaticu în onórea A. S. Archiducelu, la care prelungă trei canonic și șefi civili au luat parte și vre-o 60 de ofițeri. În decursul prândului mușica militară a înțonat mai multe piese romănesci. Sâmbătă diminetă înaltu óspe s'a depărtat din Lugos.

Dăruire preagrațiosă. Maiestatea Sa Monarchul s'a îndurat a donă din casseta privată 100 fl. pre séma bisericei gr. cat. din Proștea-mare, tractulu Mediașului în Archidieceasă.

Decorare. Maiestatea Sa Monarchul nostru a conferit ministrului român de răboiu I. Lahovary din incidentul prezenței lui la Bistrița pre timpul manevrelor ordulu Coronei de feru cl. I. una dintre cele mai înalte distincțiuni.

Esamene de maturitate la gimnasiul gr. cat. din Blăși. În 22 Septembrie s'a ținut la gimnasiul superioru gr. cat. din Blăși esamene de maturitate estraordinare și corectore sub presiul Magn. D. Dr. H. Finály directoru supremu subst. La esamenulu de maturitate estraordinar verbalu s'au prezentat 7 maturisanți, dintre cari 3 au făcutu esamenul scripturisticu ordinaru la gimnasiul din Blăși, érá 4 la gimnasiul din Năsăud. Pentru esamenulu verbalu corectoriu din câte unu obiectu s'au însinuat 8, anume dela Blăși 7, érá dela Năsăud 1. Toți 15 au trecut esamenulu cu succes și au fostu decherați de maturi.

Cursuri de comerț în provință. Ministrul r. u. de culte și instrucțiunea publică a dispus, ca la Seghedin și Cincibiserici cu 1 Oct. a. c. să se deschidă cursuri pentru acele femei, cari ar voi să învețe comerțul.

Dela Grădisce primim două sciri imbucurătoare. În 1 a l. c. s'a ținut acolo o adunare estraordinară a preoților gr. cat. din tractulu Ulpiei-Traiane în cauza bibliotecei tractuale, care mulțămă generosității cunoscute a Ilustrității Sale episcopului diecesan Dr. Victor Mihályi s'a înavuțit cu 38 opuri în 104 de volume. Bibliotecaru a fost alesu O. D. Andrei Ionaș. S'a decis procurarea unei tece, compunerea de statute pentru o societate de lectură, din care să facă parte și învătării. M. O. D. protopopu Avelu P. Bociatu voindu să îndemne și pre alți cu esemplul său, a donat pentru bibliotecă mai multe opuri de valoare.

În 12 Sept. și-a ținut totu în Grădisce și reuniunea învătătorilor români greco-catolici din ținutul Hațegulu adunarea sa generală. Cu ocasiunea aceea au fost citite două disertațiuni: *Invătătoriu în viața socială* de N. Trimbițoiu, și *Cari sunt cele mai bune manuale scolastice în școlele populare*, de S. Ţarină. Adunarea generală viitoare se va ține în Petroșeni. Au fost aleși membri onorari ai Reuniunii domni: George Barițu, Vasile Petri, Ioan Lazariciu, Moise Neșu, Ioan Boroșu, Georgiu Munteanu din Blăși, Ioan Dariu, Ioan Popescu, Ludovic Réthi, Carol Pasca, Andrei Liviu canonicu, Davidu Baronu Urs, Georgiu Trăilă și Beniamin Densuşan canonicu. S'a decis cumpărarea alor 5 acții dela banca „Ulpiana” din Grădisce, cari să formeze baza la *Fondulu reuniunii învătătorilor gr. cat. din ținutul Hațegulu*. Dela adunare a lipsit preoțimea, și în general față cu această importantă reuniune se arată forțe puțin zel. Să sperăm, că în viitor are să fie mai bine!

Grâu românesc. În săptămâna trecută au fost transportate pre Dunăre din România în Ungaria 72,290 cent. metr. de grâu, din care o parte se duce în Germania, érá alta rămâne pentru morile din Budapesta. Grânele române, precum ne spune Magy. Hir., au mare trecere pre piața capitalei ungare.

Adunarea statului rom. catolicu transilvanu s'a ținut în 22 a l. c. la Cluș sub presiul Es. Sale Episcopulu F. Lónhárt. Episcopulu a accentuat în cuvintul de deschidere necesitatea manținerii autonomiei pentru biserica rom. cat. din Transilvania. Adunarea generală a trimis Sântiei Sale Pontificei o telegramă, în care își exprimă omagiile fiesci și cere binecuvintarea apostolică.

Esportul bucatelor din Rusia în urma unui ucasu este opritu, cu tóte acestea miseria și fómetea în Rusia ieată dimensiunii totu mai mari.

Noua computare a timpului. Ministrul r. u. de comerț a datu o ordinațiune sub Nr. 55,626 a. c., prin care dispune, că dela 1 Oct. a. c. la căile ferate, la postă și telegraf orele să se îndrepte după noulu computu, care va fi internațional. Acestu computu se deosebese de cel de până acum prin o întârziare de 16 minute, deci la 1 Octobru tóte orológele dela căile ferate, cari sunt îndreptate după timpul din Budapesta, au să fie mánate îndereptu cu 16 minute. Când sunt 12 óre după noulu computu, atunci după computarea comună la Arad și Timișóra voru fi deja 12 óre 25 minute, la Oradea-mare 12 óre 27 m., la Cluș 12 óre 34 m., la Sibiu 12 óre 36 m. și la Brașov 12 óre 43 m.

Escursiunea industrișilor unguri la espositia din Agram e proiectată pre 26 a l. c. cu trenu separat. Primirea óspeților unguri în capitala croată promite a fi splendidă.

Filoxera s'a mai constatată și în vilele comunelor Bața și Ocna-Dejului din comitatul Solnocu-Dobéca.

Rectificare. În numărul trecut alu foii noastre am publicat scirea, că Sp. D. Basiliu Bașota a colectat 10 fl. pentru colecta crucerului. Afăm însă, că dl Bașota din alu său a donat 10 fl. pentru numitulu fondu, ca să scutescă dela contribuiri pre poporul din Abrud care e sărac. Cu plăcere rectificăm scirea noastră, credem însă că cu tóta sărăcia 1 cruceriu póte să dea totu credinciosul din Abrud, și o și dorim.

PARTE ȘTIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Bibliografia ȃiareloru bisericescu romane.

(1889—1890.)

(Fine.)

XXI. *Originea* (26), F6e literar6, sciințific6 și religioas6; ap6rea odat6 pre lun6 in broșur6, 8°, red. D. George Pavloff, Iași, tipografia A. Bermann. Anul6 I 1867, (1 Sept. 1 num6r6).¹⁾

XXII. *Amvonul6* (1). F6e bisericesc6 din sfera elocințel sacre, — proprietar6, redactor6 responsabil6 și editor6 Iustin6 Popfi6. — a) Anul6 I 1868. — Eșia de d6u6 ori²⁾ pre lun6, 8°, Pesta, tipografia lui Alesandru Kocsi; dela 15 Marti6 in Oradea-mare, cu tipariul6 lui Ottone H6gel. Anul6 acesta are 24 numeri cu 840 pagine. b) Anul6 II 1871. A6 ap6rut6 numai 4 numeri cu 72 pagine, din care caus6 și anul6 urm6tor6 se numesce al6 II-le. c) Anul6 II 1881 5 numeri cu 178 pagine.³⁾

XXIII. *F6ea oficial6 bisericesc6 a sfintei Mitropolii (a) Moldaviei* (18) eșia de d6u6 ori pre lun6, 4°, red. Mihail6 Stamatti, Iași, tipografia lui H. Goldner. — a) Anul6 I 1868 dela 1 Octobree. b) Anul6 II 1869. c) Anul6 III 1870. d) Anul6 IV 1871. — Dela anul6 1870 are titlul6 „*F6ea bisericesc6*“.⁴⁾

XXIV. *Diulariul6 bisericescu* (13) (Chisimevski) Eparchialni6a Vedomosti (slav. rom.), Kișine6. Anul6 I 1869.⁵⁾

XXV. *Biserica rom6n6* (6), f6e eclesiastic6, red. Pr. Gr. Muscel6nu, Bucurescu. — a) Anul6 I 1870. — Anul6 1871 nu se amintesce nici la Pop pag. 47, nici la Iarcu pag. 140 (la carele din urm6 și anul6 I 1870 e omis6), f6r6 se inregistreaz6 (Pop p. 50, Iarcu pag. 145) la anul6 1871, dar nu se spune, care curs6 ar fi.⁶⁾

XXVI. *V6cea bisericeii* (40), ȃiar6 literar6, sciințific6 și religioas6, ap6rea odat6 pre s6pt6m6n6, 4°, redactor6 Archimandritul6 Theoctist6 Scriban, ger. resp. și administr. Th. V6ldescu, Bucurescu, tipografia Th. Mihailescu și V6ldescu. Primul6 num6r6 a ap6rut6 la 6 Decembrie 1870; acest6 an6 prin urmare nu se consider6 de curs6, ci: a) Anul6 I 1871 apar. odat6 pre lun6. b) Anul6 II 1872 apar. odat6 pre lun6. Cu num6rul6 9 din 24 Septembrie incet6z6.⁷⁾

XXVII. *Biserica ortodox6 rom6n6* (7), jurnal6 periodic6 eclesiastic6, ap6rea odat6 pre lun6, 8°, red. Genadie Craioveni6, Bucurescu, Imprimeria Statului. —

¹⁾ Pop pp. 37, 138. Iarcu pag. 122.²⁾ La Pop pag. 38 din er6re „odat6“.³⁾ Veȃi „Albina“ anul6 II 1867 Nr. 123. — „Transilvania“ anul6 III 1870 pag. 278—279. — Pop loc. cit. pag. 38, 67 (unde la anul6 1880 din greș6l6 se pune „anul6 I“), 70 (aci la anul6 1881 asemenea e er6re: „anul6 I continuare“), 118. — Iarcu nu amintesce dec6t6 anul6 I (la pag. 126, unde numele redactorului din er6re e „Iustin6 Porfiriu“).⁴⁾ Pop pp. 39, 41, 44, 48, 128. Iarcu pag. 126, 131, 136, 141.⁵⁾ Pop pag. 43; la pag. 126 e l6sat6. Iarcu pag. 131.⁶⁾ Pop pag. 43, 50, 120. Iarcu pag. 145. Cf. mai jos6 num6rul6 XI.⁷⁾ Pop pag. 46, 50, 52, 149. Iarcu pp. 141, 146 (p6n6 c6nd6 la pag. 137 se omite).

a) Anul6 I 1874 (dela 1 Octobree). b) Anul6 II 1875—1876. c) Anul6 III 1877. d) Anul6 IV 1878, dar in acest6 an6, la 1 Octobree incet6z6, și nu mai apare, dec6t6: e) Anul6 V 1880 in tipografia c6rților6 bisericescu; tot6 anul6 V este și 1881. f) Ani6 VI—IX. 1882—1885 ib. g) Anul6 X 1886 red. C. Erbiceanu, Bucurescu. h) Anul6 XI 1887 sub titlul6: „Biserica ortodox6 rom6n6, revist6 periodic6 eclesiastic6“. Apare odat6 pre lun6, Bucurescu, tip. c6rților6 bisericescu. i) Ani6 XII—XIV 1888—1890 ib.¹⁾

XXVIII. *Biserica rom6n6* (8). ȃiar6 eclesiastic6. Ap6rea odat6 pre s6pt6m6n6, 4°, red. Arhierul6 Calistrat. Bucurescu. Tipografia Academiei rom6ne. Anul6 I 1883.²⁾

XXIX. *Preotulu rom6nu* (31). ȃiar6 bisericescu, scolariu și literariu. Anul6 I 1874. Ap6rea de d6u6 ori pre lun6 (ȃice Pop la pag. 56), 8°, red. Nicola6 Fekete-Negrut6, Gherla, Imprimeria „Aurora“ pr. A. Todoranu.³⁾

XXX. *Predicatoriulu Sateanului Rom6nu* (29) sau curs6 complet6 de predici6 pre t6te Duminecele și serb6torile anul6, precum și pre t6te ocașiunile obveniente; eșia odat6 pre lun6, 8°, sub redacțiunea lui Nicola6 Fekete-Negrut6. — a) Anul6 I 1875 in Gherla, tipografia diecesan6. b) Anul6 II 1876. Clușiu, tipografia ereȃilor6 lui J. G6m6n. c) Ani6 III—IV 1877—1878. d) Anul6 V 1879. Gherla, tipografia George Lazar6.⁴⁾ — Acest6 ȃiar6 in anul6 urm6tor6 s'a pref6cut6 in:

XXXI. *Preotulu rom6nu* (32), jurnal6 bisericescu, școlastic6 și literar6, — ap6rea in fiecare lun6, 8°, la Gherla. Red. Nicola6 Fekete-Negrut6. Ani6⁵⁾ VI—XVI 1880—1890⁶⁾

XXXII. *Biserica și școl6* (9). F6e bisericesc6, școlastic6, literar6 și economic6. Apare odat6 pre s6pt6m6n6, 4°. Red. V. Mangra, Arad6, tip. St. Gyulai. — a) Ani6 I—V 1877—1881. b) Ani6 VI—VIII 1882—1884 tip. diecesan6. c) Ani6 IX—XIV 1885—1890. Red. raspund6tor6 Aug. Hamsea; Arad6, tip. și editura tipografiei din Arad6.⁷⁾

XXXIII. *Ortodoxulu* (27), f6e eclesiastic6, apare odat6 pre s6pt6m6n6, 4°, Bucurescu. — a) Ani6 I—III 1880—1882. b) Anul6 IV 1883. Dirigeat6 de Dr. G. Zot6, Bucurescu, Tipografia St. Mihailescu. c) Anul6 V 1884. Dirigeat6 de un6 comitet6. d) Ani6 VI (1885), VII (1886) etc. sub titlul6: „*Ortodoxulu, f6e dominical6*“. Tip. Rom6nulu, Carol G6bl.⁸⁾

¹⁾ Pop pp. 55, 57, 59, 61, 63, 68, 70, 73, 77, 81, 88, 95, 103, 120.²⁾ Pop pag. 77, 120.³⁾ Veȃi Pop la pag. 56, 140. Cf. mai jos6 num6rul6 XXXI.⁴⁾ Pop pp. 58, 60, 62, 64, 67. La același pag. 69, 72 și 140 date greșite; veȃi num6rul6 urm6tor6 XXXI.⁵⁾ Comput6ndu-se și cei I—V ani ai „Predicatorului“.⁶⁾ Pop 69 (scriind6 tot6 „Predicatorul6“), 72 (dto), 140 (cu er6rea provenit6 din datele paginel6r6 69 și 72), 75, 79, 85, 92, 99, 109—110.⁷⁾ Pop pag. 61, 63, 65, 68, 70, 73, 77, 81, 88, 95, 103, 120.⁸⁾ Pop pag. 69, 72, 75, 79, 84, 92, 99, 138.

XXXIV. *Revist6 teologic6* (34). Revist6 eclesiastic6 s6pt6m6nal6, ap6rea odat6 pre s6pt6m6n6, 4°. Redactori Constantin6 Erbiceanu și Drag. Demetrescu, Iași, tipolitografia H. Goldner. — a) Anul6 I 1883 (incepe cu 25 Marti6). b) Anul6 II 1884. c) Anul6 III 1885—1886. d) Anul6 IV 1887 (cu num6rul6 37 din 18 Ianuari6 a incetat6).¹⁾

XXXV. *Candela* (10). Jurnal6 bisericescu-literar6, apare odat6 pre lun6, 8° mare. — a) Ani6 I—III 1882—1884. Redactor6 primar6 resp. Artemi6 Berari6 Cern6uȃi, Tipografia arhieriscop6l6. b) Ani6 IV—VI 1885—1887. Redactor6 primar6 resp. Artemi6 Berari6. Red. pentru textul6 slav6-rusescu Isidor6 Vorobchievic6. Administr. și edit. A. Ciupercovic6, Cern6uȃi, tipografia arhieriscop6l6. c) Ani6 VII—IX 1888—1890 ib.²⁾

XXXVI. *Deșteptarea* (12), ȃiar6 eclesiastico-literar6. Apare de d6u6 ori pre lun6, in 4° mare. Dirigeat6 de un6 comitet6, Iași, Tipografia Național6. — a) Ani6 I—IV 1882—1885. b) Anul6 V. 1886 sub titlul6: „Deșteptarea, organ6 al6 clerului mireanu din regatul6 Rom6niei“. Ese de d6u6 ori pre lun6 in 4°, D. I. S. Ionescu, Tipografia Național6.³⁾

XXXVII. *F6ia bisericesca* (19). Organu pentru cultura religioas6 a clerului și a poporului, redigeatu de Dr. Alesandru V. Grama, Blasiu, Tipografia Seminarului gr. cat. Ap6rea de d6u6 ori pre lun6, 8°, Ani6 I—IV 1883—1886.⁴⁾

XXXVIII. *Revista catolic6* (33). Director6 Dr. V. Lucaci6. Ese odat6 pre lun6 in 4°. — a) Anul6 I 1 Sept. 1885—31 Decembrie 1886. Din acest6 an6 numeri6 I—VI sunt6 edițiunea tipografiei libere din Sat6-Mare; 6r dela num6rul6 VII p6n6 in fine a6 eșit6 din tipografia lui Michail6 Moln6r la Baia-mare. b) Anul6 II 1887. Baia-mare, tipografia lui M. Moln6r. c) Anul6 III 1889 ib. apare in fiecare lun6. d) Anul6 IV 1890 apare ib. 15 și 30 a fiec6rei luni.⁵⁾

XXXIX. *F6ea diecesan6* (20). Organ6 al6 Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului. Apare odat6 pre s6pt6m6n6 in 4°. Caransebeșu, Tipografia diecesan6. S'a inființat6 in 1886 sub redacțiunea lui Ioan6 Bartolomei6, și esist6 p6n6 ast6zi.⁶⁾

XL. *F6ia bisericesca si scolastica* (21). Organ6 al6 provinciei mitropolitane greco-catolice de Alba-Iuli6 și F6g6rașu. Ap6rea in 1 și 15 a fiec6rei lune, 4°. Redactori raspund6tori Dr. Ioan6 Rațu și Alesandru Uilacanu. Blasiu. Pro-

¹⁾ Pop pp. 79, 85, 93, 100, 111, 143.²⁾ Observatorul6, an. V 1882 pp. 231—232. — Pop pp. 82, 95, 104, 122. — Pop la pp. 73, 77 și 88 o las6 afar6, corege inș6 „afar6 de pag. 88“, la pag. 115.³⁾ Pop, pp. 74, 77, 82, 89, 96.⁴⁾ Observatorul6 an. V 1882 pp. 355—356. — Pop pag. 78 o las6; o amintesce pp. 83, 90, 97, 106 și 129; de observat6 inș6, c6 la pag. 106 e er6re: „F6ia bas... Anul6 V (1887)“.⁵⁾ Pop pag. 92, 99 (aci inș6 e er6re, c6nd6 pune: „Anul6 II 1886“), 110 (er6re: „Anul6 III 1887“), 142.⁶⁾ Pop pag. 97 și 129.

prietatea și editura Tipogr. Seminarului gr. cat. în Blășiș. — a) Anii I—III 1 Octombrie 1887—30 Septembrie 1890. ¹⁾ b) Anul IV dela 1 Octombrie 1890—31 Dec. 1890. ²⁾

Dr. Felicianu Brantă.

„Preumblări în București“.

Domnul Teofilu Frâncu în o epistolă din București publicată în Feuilletonul din numărul 201 alu „Gazetei“ descriind stările sociale din România dice, că dacă noi le-am cunoscute acele, cum se cuvine, și dacă am ști și neajunsurile, cu cari se luptă zilnicu Eminescu, atunci n'am judeca așa aspru pessimismul lui. Acésta atâta însemnă, că originea pessimismului lui Eminescu dlă Frâncu o cercă mai întâiu în mediul socialu din România. Acum acésta o a mai susținutu și unu ôre-care Henric Streitman, Jidovă saă Némțu saă Dumneșeu scie ce, în Nr. 20—1891 alu „Românului literar“.

După aceea o cercă și în lipsele cele multe, cu cari a trebuit să se lupte Eminescu. Prin acésta dlă Frâncu a ajunsu în contrast și opusétiune față cu noi, cari am aflatu originea pessimismului lui Eminescu în filosofia lui Schopenhauer.

Acum ce atinge mediul socialu din România, ori cum să fie acela de rău, credem, că trebe timp, ca cineva să-lu pôtă cunoscute și să-l simțescă ghimpii, pentru ca să devină pessimist. La Eminescu însă se manifestă pessimismul cel mai sălbatic în totă golăteaa lui încă în „Epigonii“. Poesia acésta o a scrisu însă Eminescu, cându de abia eră de vre-o 19—20 de ani, va să dică, multu mai tinêru, decâtu ca să fie pututu încă gustă amarul din stările sociale din România, și acele să-lu pôtă face pessimist, ma atunci, cându nici nu petrecea în România, ci prin Germania stricându-și capul cu filosofia lui Schopenhauer.

Ce atinge însă „neajunsurile, cu cari Eminescu zilnicu se luptă“, apoi noi cu privire la lucrurile acestea am consultat pre bărbaii cei mai competenți din România. Și étă la ce rezultat am ajunsu:

1. Dlă Frâncu dice, că Eminescu se luptă zilnicu cu neajunsuri. ³⁾ Dlă Negruzzi chiaru din contră, că Eminescu a avutu totu-deauna ce ce îndestulă trebuințele sale modeste. ⁴⁾

2. Domnul Hașdêu dice, că Eminescu a nebunitu, fiindu-că nu avea nice ce mânca ⁵⁾, Domnul Maioreșcu însă négă și dice, că grigile vieții pre Eminescu nu l'au cuprinsu nice odată ⁶⁾. Și cine pôte fi mai competentu ca D. Frâncu, Negruzzi, Hașdêu și Maioreșcu? Au nu avem dreptu a dice în fața contradicțiilor acestora, că fi vine omulu a crede, că voescă să jôce o comedie cu totu Eminescu? De unde după ce cei mai mulți competenți își contradicțu ast-felū, ne-am întorsu chiar la posesiile lui Eminescu, și am cercat în ele originea pessimismului lui. Aici însă

¹⁾ Pop pag. 106 și 129.

²⁾ Dela 1 Ian. a. c. apare „Unirea“, fôe bisericescă-politică. — Totu în anul acesta a începutu „Amvonul“, fôe bisericescă, București, reprezentându interesele clerului mirân, foarte desconsiderat în România; precum și „Voința bisericăi române“, organu bisericesc, București.

³⁾ „Gazeta Transilvaniei“ 1891 Nr. 201.

⁴⁾ „Convorbiri literare“ 1889 Nr. 9.

⁵⁾ „Revista nouă“ 1889 Nr. 6.

⁶⁾ „Convorbiri literare“ 1889 Nr. 8.

nu am aflatu de locu o inimă nobilă înșelată în furtunile vieții, ca p. e. alui Leopardi, ci pretutindenea numai și numai pre Schopenhauer. Atunci ne-am umplutu de durere vădêndu, că ideile periculose și de josu a unui Schopenhauer, filosoful feteloru bătrâne din Germania, au ajunsu la noi idei naționale în timpurile aceste grele, și nu credem, că de acésta nu-lu dore și pre Domnul Frâncu, ma suntem conșii, că dacă D. Frâncu ar avé ocaziune ca noi a cunoscute din propria-i esperință desastrelu, ce le-a causatulu cultulu lui Eminescu în tinereaa noastră și până acum, atunci nici numele lui nu l'ar amintu. Pentru aceea am începutu cu Dumneșeu reacțiunea în contra cultulu acestuia și o vom și continua totu cu Dumneșeu cu totă tăria, chiar și cu risicul de a fi timbrați de prea violenti. Căci combaterea ori câtu de violentă a unui venin pentru tinereaa, cum e Eminescu, este o detorință și virtute națională și umanitară, și ori ce cruțare, acoperire saă scusă ar fi o lașitate, unu păcatu în contra culturu și aspirațiiloru noastre.

Aventurele ultimului Abencerrage.

Novelă de F. R. Chateaubriand.

(Continuare.)

Înoptase. Salele se iluminară. Petrecerea se întrerupse. Don Carlos fu provocat a istorisi cucerirea Mexiculu. Elu vorbi despre lumea nouă cu o prisosință de cuvinte proprie naturei spaniole. Cu cuvinte elocente a istorisitu elu sôrtea lui Montezuma, datinele Americaniloru, puterea miraculosă a Castilianiloru și chiar și crudelitatea compatrioțiloru săi, pre cari se părea, că nici nu-l laudă, nici nu-l defaimă. Aceste istorisiri plăcură lui Aben-Hamet, precum în generalu toți Arabii au o pasiune pentru istorisirile interesante. Elu descrie starea imperiulu otomanu, care a fostu fundat pre ruinele Constantinopolulu și a amintitu totu-odată și primul imperiu alu lui Mohamed, acelu timpu fericitu, în care domnitoriulu erediticioșiloru aveă în jurulu său pre Zobejida, florile frumșei, puterea inimeloru și pre nobilulu Gonem, sclavulu amorulu său. Lautrec din parte-și a făcutu o schiță despre sôrtea lui Franciscu I., despre reînflorirea arteloru, a onorii, loialității și cavalerismulu timpulu vechiu și descrie și manierele fine a vécuriloru civilisate; apoi povesti despre turnulețele gotice împodobite cu colonne grecesci și despre damele francese, cari sciaū să-și înalte avuția costumulu lor prin eleganța atenă.

După petrecerea acésta Lautrec, care voia să înveselescă pre eroina sêrbării, apucă o ghtară, și cântă cu o melodie proprie Francesulu următorea romanță:

„O, mai multu decâtu legăturu familiare mă tragū spre scumpa mea patrie! Câtu de frumosu eră pre atunci în Franția! În eternitate, în veselie și în tristeță eu mă gândescu la ea.

„Îți mai aduci aminte, soro, de acea datină, cum mama în coliba tăcută ne oferă bogata comoră a iubirii și isvorulu fericirii, ér noi, ceta veselă de copii, i-am sărutatū pèrulū ei?

„Și te gândesci tu la acelu castelu, ce se ridică lângă marea albastră, de pre a căru zidū la dorii zilei traseru umpleau inima cu pietate?

„Câtu eră de frumosu laculu de pesci, de-asupra căruia pescariulu își făcea îndrășnețulu său cercu! Câtu de linu eră vintulu, care mișcă trestia! Câtu eră de plăcută lunca înflorită, udată de rouă!

„Și nu-mi ese din minte splendorea deluriloru și a stejariiloru, frumșeta logodnicei tinereței mele. O, fi salutată tu Francie, tu patrie iubită!“

Apoi cântă Aben-Hamet următorea baladă, pre care o învățase dela unu poetu din vița Abencerragiloru:

„Cându regele Don Juan eră în călătorie, a vădutu pre o înălțime frumșă Granada și a esclamatu: Tu locu multu gloriificatū, ție îți aducū ca pennū mâna și inima mea!

„Pre tine te conducū înaintea altarulu și îți aducū la cununie splendorea bogată a Sevillei și puterea Cordovei, fete frumose, perle și petri nestimate!

„Dar Granada fi respunde: Eu nu voiū aceste comori, suntu logodnica Maurulu, și lui fi suntu conșcută. O, nobilū eroū alu Leonulu, nimicū în acésta lume nu ofere o fericire mai înaltă ca privirea copiiloru mei!

„Așa ai dîșu tu, dar întocmai ca o servitoare viclenă ai ruptu detorința fidelității, jurămintulu tēu nu-ți valoră nimicū. Celu mai rău inimicū creștinulu a luatū splendorea țerei Mauriloru prin putere și viclenie: așa a fostu scrisu!

„Calulu nu mai aduce dela Medina la mormintu pre bătrânulu cu bucele albe-argintii. Celu mai rău inimicū, creștinulu, a luatū splendorea țerei Mauriloru prin putere și viclenie: așa a fostu scrisu!

„Pompa Alhambrei, podobă a timpuriloru vechi, o, iubitele isvoru alu stâncii, voi câmpii luminoșe ca sôrele. Celu mai rău inimicū, creștinulu, a luatū splendorea țerei Mauriloru prin putere și viclenie: așa a fostu scrisu!“

Aceste tânguiru sincere au atinsu chiar și suméta inimă a lui Don Carlos, deși într'insele creștinii erau judecați în chipulu celu mai aspru. Elu ar fi voitū bucuros să nu fie silitu, să cânte, dar la rugămintea lui Lautrec se învoi totuși. Aben-Hamet întinde fratelului Blancei ghitara, și acesta a începutu a cântă faptele eroice a lui Cid, renumitulū său strămoșu:

„Pregătitu de călătorie în câmpiile Africei, Cid stă împodobitu cu aurū și cu bronzū. Lângă elu eră Ximene, aprinsă de cântarea multu iubitulu ei.

„Ea dicea: Tu trebe să răpesci cea din urmă avere a Mauriloru, apoi rentornă-te nerănitū înapoi. Voiū crede la iubirea lui Rodrigo, dacă elu prețuesce mai multu gloria rășboiulu decâtu iubirea.

„Voiesci a-mi tinde lancea și coifulu! Curajulu lui Rodrigo nu este numai la părere, nici odată nu mă voiū retrage dinaintea inimiculu, și strigătulu meu de rășboiū va fi: Pentru iubire și onore.

„Deși noi, Maurule, laudămū grațiată, deși cântarea și melodia ta ne place, totuși aceea nu s'ar potrive, ca tu să te mēsuru cu noi. Noi Spaniolii suntemū cei dintăiu în lume.

„În Andalusia, în valea frumșă, nu se perde gloria numelu meu. Cunoscutu se va face în lungū și în largū, că onorea și iubirea imi erau prima detorință.“

Don Carlos până ce cântă, apărea

asa de superbă, câtă l'ar fi putut ține de Cid însuși. Lautrec se împărtășia din inspirațiunea eroică a amicului său. Era Aben-Hamet pâli la auzul numelui Cid.

„Pre acestă cavaleră,” țise el, „care creștinii îl numesc „flăcău băta-lilor”, la noi îl porecesc „tirană”. Dacă nobleța lui ar fi fost asemenea puterii lui. . .”

„Nobleța lui,” îl întrerupse vioi Don Carlos, „întrăcea chiar și curajul lui, și numai Maurii singuri sunt aceia, cari defaimă pre eroul, dela care se trage familia noastră.”

„Ce țiți?” strigă Aben-Hamet sărind în sus. „Tu numeri pre Cid între strămoșii tăi?”

„Sângele lui curge în vinele mele,” replică Don Carlos. „Chiar și de pre ura, care ferbe în inima mea în contra inimicilor Dumneșului meu, recunosc, că el a fost strămoșul meu.”

Aben-Hamet își ațintea privirea spre Blanca și țise: „Așa dară tu ești din casa acelor Bivari, cari după cucerirea Granadei pătrunsă în colibe nefericitorilor Abencerragi și ucisă pre un bătrân cavaler, care voia să apere mormintul strămoșilor săi?”

„Maurule!” strigă Don Carlos cu ochii aprinși. „Să știi, că nu mă lasă a fi investigat! Dacă acum am în posesiune lăsamintul Abencerragilor, pre acela l'au câștigat antecesorii mei cu sângele lor, și numai sabiei lor avem de a le mulțami tote.”

„Încă ună cuvintă,” țise Aben-Hamet cu voce mișcată. „Noi în esilul nostru nu sciam, că Bivariii pōrtă titula duce de Santa-Fè, și de aci provine o mare rătăcire.”

„Să știi dar, că acelaia-și Bivar,

care învinse pre Abencerragi, îi dădu Ferdinand Catholicul acestă titlu.”

Aben-Hamet și-a plecat capul spre peptu și a stat așa înainte lui Don Carlos, a lui Lautrec și a Blancei, cari nu-și puteau ascunde mirarea lor. Toront de lacrimi uda obrazii lui.

„Scusați,” începe el. „Eu știu bine, că lacrimile nu se șed un bărbat, și în viitor nici nu-mi vor mai curge altele, deși multe ași mai avé de versat. Ascultați-mă: Blanco! Iubirea mea cătră tine e asemenea zădufului vîntului cald din Arabia; tu m'ai supus, și eu nu mai puteam trăi fără de tine. Era când am văduț pre acestă cavaleră francesă, ce se află între noi, cum stă în genunchii înainte Dumneșului său, când am auzit în ceterii cuvintele tale, m'am fost decisă a recunosc pre Dumneșul tău, și înainte altarului lui a-ți întinde mâna mea.”

Bucuria viaă a Blancei, mirarea fratelui ei întrerupse pre Aben-Hamet. Lautrec își acoperi fața cu mâinile. Maurul le ghici cugetele. El își scutură dureros capul. „Cavalerule!” — continuă el întors spre Lautrec. „Nu-ți perde totă sperarea; ér tu, Blanco, nu deplânge perderea ultimului Abencerrage.”

(Va urmă.)

Bibliografie.

Adatok a Ruppia Transsilvanica ismertetéhez. Növénytanulmány. Irta Chetianu Ambrus. — Profesorul dela gimnaziul nostru din loc și fostă asistentul la universitatea din Clușii, dl. Ambrosiu Chetianu, a publicat cu titlul de mai sus ună studiă botanică ca disertațiune pentru dobândirea gradului de doctor în științele naturale. Obiectul disertațiunii este planta numită „Ruppia”, ce se află în lacurile sărate din Transilvania, care chiar de aceea se și numesc „transsilvanica”. Autorul arată cu multă agerime

în contra unor botanici, că Ruppia noastră este identică cu Ruppia de mare (maritima), și că se deosebesce de așa numita Ruppia *rostellata*. Descrierea amănunțită a plantei dovedesce studiă aprofundată și observațiune ageră. — Gratulăm auctorului, și gratulăm și gimnaziului nostru, care în noul profesor și câștigat încă o putere didactică de mare valoare.

Diverse.

„Minunile santei tunice”. „Tribuna” în Nr. 203 dela 24 Septembrie n. 1891 enunmă după o fōe gerinănă vindecările miraculoșe întimplite prin atingerea santei tunice din Trier, și apoi esclamă: „Proștii voră fi totă-deauna destă pre lumea acēta!”

În meritul vindecărilor acestora miraculoșe întimplite acum la Trier nu ne putem pronunță, fiindcă încă nu s'a pronunțat autoritatea bisericească respectivă, carea singură are dreptul a se pronunță, dacă o vindecare este miraculoșă sau nu. A crede însă în vindecări miraculoșe după „Tribuna” și după totă materialisti și ateii este în adeveră o „prostie”. Nu este însă nici decum „prostie” după omenii cugetători, cari cred în un Dumneș, ce gubernază lumea. La 1844 încă a fost spusă sânta tunică, și atunci încă s'au întimplat vindecări miraculoșe dechate de atari nu de „proști” ci de specialiști în medicină, și încă specialiști celebri, cărora nu le-a fost rușine a decheră, că acele vindecări nu le-a putut nici decum produce natura cu forțele ei, ci numai o putere preste fire. O literatură întregă s'a născut atunci în Germania cu privire la lucrul acesta, la care au luat parte forte mulți dri în medicină. Domni dela „Tribuna” de acēta n'au nici idee. Ce atinge însă posibilitatea și realitatea vindecărilor miraculoșe, amă dori, ca dni dela „Tribuna” să cetescă numai un singur proces de canonizare a vre-unui sânt. De acolo se vor convinge de scrupulositatea, cu carea biserica pūcede în esaminarea vindecărilor miraculoșe, și vor vedé, că și bărbați forte versați în medicină și științele naturei au constată adeverul lor.

Editor și redactor răspundător:
Dr. Vasiliu Hossu.

JOSIFU GAVORA (1) 23—30

distinsu cu medalia espositională cea mare pentru lucr escelent și gustu bun la esposițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

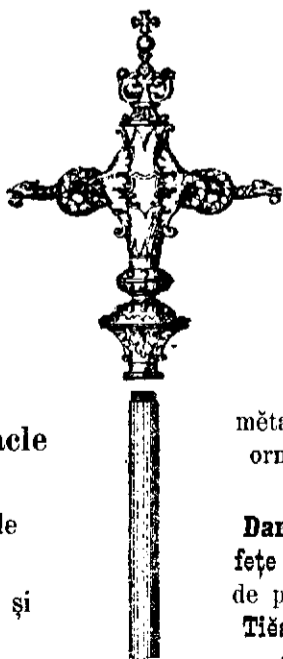
Budapesta, IV. strada Vașului Nr. 17

Recomandă cu prețuri de cele mai convenabile și în esecutare câtă se pōte mai frumosă obiecte de lipsă

pentru ajustarea bisericelor, și anume:

Felone preotesce și stichare diaconesce
Flamure pentru biserici și reunii.
Flamure pentru reunii de pompieri, de scolar, reunii bisericesce, reunii industriale, de cântări și de pompe funebre.

Candelabre, racle și potire,
luminarie de parete și de altariu, și candel.

Primesc și eșeptuiesc iestinu repararea vestmintelor bisericesce, intrargintarea și intraurirea de potire, racle, candel și luminarie de altariu.

Mare asortimentu de brodării de aur, de argint și de mētasă, precum și de ornatur bisericesce brodate

Dantele bisericesce, fețe de altariu, cruci de parete și de scolar. Tlēsături bisericesce, damasturi etc.

Acurătatea mea o potă dovedi cu snte de epistole recunoscătoare.

Caritur de prețuri și preliminar de spese trimittă la cerere franco.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferant de curte alu Alteței Sale Imp. și reg. Arhiducele Josifu

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și recușite de pompieri, turnătorii de clopote și metal

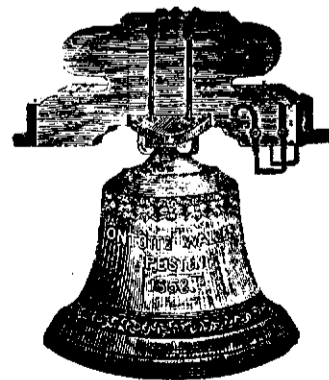
Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preonorăților domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabrică atât grupuri câtă și clopote singurate: cu scaune de fier patentate și cu chivere (cōrne) scutite de frecare. Fabrica a liferat dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metal, într'altel și cel dela metropolia din București în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătoare scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântani.

(2) 39—52

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimittă la cerere gratuit și franco.

Distinsu în anul 1885 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelent, progres și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onore.